

جایگاه جهت در اعمال حقوقی

۱۴

تالیف:

مهدی ابراهیم زاده

دارنده تندیس پژوهشگری در کشور از بنیاد علمی قانون یار
طی شش دوره متوالی از سال ۱۳۹۷ تا سال ۱۴۰۲

بنیاد علمی حقوق قانون یار
۱۴۰۳

سرشناسه	: ابراهیم زاده، مهدی، ۱۳۴۸
عنوان و نام پدیدآور	: جایگاه جهت در اعمال حقوقی /مؤلف مهدی ابراهیم زاده.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار: موسسه انتشاراتی فرهیختگان قانون، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۳۴۴ صفحه
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۷۳۱-۲
فهرست نویسی	: فینا
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: جهت (حقوق) — ایران — تفسیر و استنباط -- Motive (Law) -- Iran Interpretation and construction قانون مدنی — تفسیر و استنباط Civil law -- Iran -- Interpretation and construction
رده بندی کنگره	: ۸۴۵K
رده بندی دیویی	: ۳۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۷۸۱۷۳۲

انتشارات قانون یار

جایگاه جهت در اعمال حقوقی

تألیف: مهدی ابراهیم زاده

ناشر: قانون یار

ناشر همکار: موسسه انتشاراتی فرهیختگان قانون یار

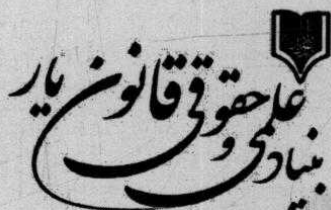
چاپخانه و صحافی: قانون یار

نوبت چاپ: اول-۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۳۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۷۳۱-۲

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به بنیاد علمی قانون یار می باشد)

تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، بنیاد علمی و حقوقی قانون یار ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

ثبت سفارش تلفنی محصولات (ارسال رایگان به سراسر کشور) ۲۵ و ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۴۵

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه
۱۵	بخش اول: تفسیر مواد قانون مدنی
۱۵	الف- تفسیر ماده ۱۹۰ ق.م.
۴۶	ب- تفسیر ماده ۲۱۷ ق.م.
۹۰	پ- تفسیر ماده ۲۱۸ ق.م.
۱۴۲	ت- تفسیر ماده ۲۲۲ ق.م.
۲۰۸	ج- تفسیر ماده ۶ ق.ا.م.
۲۱۶	نتیجه گیری (خلاصه بحث)
۲۲۵	بخش دوم: تفسیر واژه جهت
۲۲۵	مقدمه
۲۲۶	الف- تفسیر مفهوم جهت از نظر دکتر امامی
۲۳۷	ب- تفسیر مفهوم جهت از نظر دکتر کاتوزیان
۲۹۰	پ- تفسیر مفهوم جهت از نظر دکتر شهیدی
۳۰۳	ت- تفسیر مفهوم جهت از نظر دکتر صفایی
۳۰۷	ث- مفهوم جهت از نظر دکتر جواد افتخاری
۳۲۱	ج- تفسیر مفهوم جهت از نظر محمد بروجردی عبده
۳۲۶	چ- تفسیر جهت از نظر دکتر حسین تقی ملا
۳۳۱	ح- تفسیر مفهوم جهت از نظر دکتر عبدالمجید امیری قائم مقامی
۳۳۶	خ- تفسیر جهت از نظر رضا ذاکری
۳۳۹	فهرست منابع

مقدمه

حقوق تعهدات و قراردادها از مباحث مهم حقوق خصوصی به شمار می‌رود. اهمیت این رشته از علم حقوق به جهت گستردگی، کاربرد فراوان، استحکام قواعد و تنوع آن می‌باشد. بسیاری از اعمال انسانی به طور مستقیم و یا غیر مستقیم با قواعد این رشته در تماس است. به همین دلیل، شاید بتوان اذعان داشت که قواعد این حوزه از جمله قدیمی‌ترین قواعد حقوقی است که در جامعه مورد شناسایی قرار گرفته و به موقع اجرا در آمده است.^۱ لذا برای انعقاد صحیح هر عقدی شرایط الزام آور و ضروری وجود دارد که ماده ۱۹۰ ق.م.ا از آن به عنوان شرایط اساسی صحت معاملات یاد کرده است. یکی از این شرایط که در بند ۴ ماده ۱۹۰ آمده جهت معامله است. شاید است وکلا و کارشناسان حقوقی که اقدام به تنظیم قراردادها می‌نمایند توجه کافی را به این مبحث داشته باشند. بسیاری از اساتید برجسته حقوق و دکترین این رشته به تفصیل در این باب صحبت نموده اند.^۲ و با توجه به این که حقوق ایران برگرفته از حقوق فرانسه می‌باشد لذا در حقوق فرانسه از واژه علت استفاده شده که مولف قصد تفسیر جامع از مفهوم جهت، و نیم‌نگاهی در خصوص واژه علت در حقوق فرانسه و مقایسه آن با واژه جهت یا داعی در حقوق ایران می‌پردازد:

قبل از شروع بحث درباره‌ی علت و جهت در حقوق فرانسه و ایران بهتر است کلیه مواد قانونی مورد نیاز در قانون مدنی فرانسه و ایران را نوشته و سپس به تشریح و تفسیر آنها از منظر علمای حقوق می‌پردازیم:

ماده ۱۱۳۱ ق.م.ف:

«تعهد بدون علت یا مبتنی بر علت غلط یا نامشروع، هیچ اثری نمی‌تواند داشته باشد.»

۱ - ره بیگ، دکتر حسن، نظریه‌ی جهت در حقوق قراردادها، انتشارات خرسندی، چاپ اول، سال ۱۳۹۳، ص ۹

۲ - <https://rayemosbat.com/articles> - ۲

که مدیون برای فرار از دین قصد فروش اموال خود را دارد، دادگاه می‌تواند قرار توقیف اموال وی را به میزان بدهی او صادر نماید که در این صورت بدون اجازه دادگاه حق فروش اموال را نخواهد داشت.

ماده ۲۳۲ ق.م. ایران

«شروط مفصله ذیل باطل است ولی مفسد عقد نیست.

۱- شرطی که انجام آن غیر مقدر باشد.

۲- شرطی که در آن نفع و فایده نباشد.

۳- شرطی که نامشروع باشد».

ماده ۹۷۵ ق.م. ایران

«محکمه نمی‌تواند قوانین خارجی و یا قراردادهای خصوصی را که بر خلاف اخلاق حسنه بوده و یا بواسطه جریحه دار کردن احساسات جامعه و یا به علت دیگر مخالف بانظم عمومی محسوب می‌شود، به اجرا گذارد. اگرچه اجرای قوانین مزبور اصولاً مجاز باشد».

ماده ۶ ق.آ.د.م:

عقود و قراردادهایی که مخل نظم عمومی یا بر خلاف اخلاق حسنه که مغایر با موازین شرع باشد در دادگاه قابل ترتیب اثر نیست».

از آنجایی که کتبی در خصوص تفسیر مواد قانون مدنی فرانسه در دست نیست لذا در تفسیر مواد مزبور معذور و تفسیر آن را بر عهده پژوهشگرانی که تسلط کامل به زبان خارجی (فرانسه) دارند می‌گذاریم. ولی در خصوص مواد قانون مدنی ایران و تفسیر آنها بطور کامل به شرح مطالب و تفسیرهای مکتوب حاضر بیان می‌گردد.